

Ορισμοί, επιπτώσεις και στρατηγικές αντιμετώπισης της ξηρασίας,

Διονυσία Παναγούλια

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών, Τομέας
Υδατικών Πόρων και Περιβάλλοντος,
Ηρώων Πολυτεχνείου 5, Ζωγράφου, Αθήνα 15780.
e-mail: dpanag@hydro.civil.ntua.gr

Περίληψη

Αναπτύσσονται σε συντομία οι ορισμοί, οι επιπτώσεις και οι στρατηγικές αντιμετώπισης της ξηρασίας. Η “ξηρασία” περιλαμβάνει διαφορετικές έννοιες και μπορεί να εννοηθεί ως μετεωρολογική, υδρολογική, γεωργική και οικολογική. Άλλες σχετικές έννοιες συνδεδεμένες με τη ξηρασία είναι οικονομικού, πολιτικού, και κοινωνικού ενδιαφέροντος που διαπραγματεύονται τις επιπτώσεις της ξηρασίας και τις πολιτικές μείωσής της. Παρουσιάζονται οι δείκτες και τα χαρακτηριστικά της ξηρασίας σχετικά με το χώρο και το χρόνο. Αναλύονται οι όροι που περιγράφουν τη ξηρασία σχετικά με τα συστήματα υδατικών πόρων όπως είναι η διακινδύνευση, η αξιοπιστία, η αστοχία, η ελαστικότητα και η ευαλωσιμότητα. Παρουσιάζονται οι επιπτώσεις της ξηρασίας στην κατανάλωση του νερού και στους διάφορους τομείς χρήσης του όπως είναι η οικιακή, γεωργική, βιομηχανική και αναψυχής. Ένα άλλο μέγιστης σημασίας θέμα είναι οι επιπτώσεις της ξηρασίας στην ποιότητα του νερού στους επιφανειακούς και υπόγειους υδροφορείς πόσιμου νερού καθώς και στο σύνολο του περιβάλλοντος. Περιγράφονται περιπτώσεις με έντονα προβλήματα ξηρασίας στον Ελλαδικό χώρο και αφορούν τα δυνητικά αίτια της ξηρασίας (θετικές ανωμαλίες στην ατμοσφαιρική κυκλοφορία), τη μετεωρολογική ξηρασία στην πεδιάδα της Αττικής την περίοδο 1988-1994, τα μειωμένα αποθέματα του Μόρνου-Υλίκης 1990-1995, καθώς και τις επιπτώσεις στην απορροή του Αχελώου και στις καλλιέργειες του Θεσσαλικού κάμπου υπό την επίδραση των κλιματικών αλλαγών. Η προσαρμογή των ανθρώπων στη ξηρασία έχει πάρει τη μορφή στρατηγικών άμυνας. Η προστασία τυπικά επιτυγχάνεται μέσω των κατασκευαστικών μέτρων τα οποία έχουν μεγάλο κόστος και συνήθως δεν είναι απηλλαγμένα από ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Γι’ αυτό ενδείνονται οι απαιτήσεις σε μη κατασκευαστικά μέτρα, όπως είναι η διατήρηση και η διαχείριση της ζήτησης του νερού ως μέσα ανακούφισης έναντι της ξηρασίας. Αναπτύσσονται οι στρατηγικές διαχείρισης της ξηρασίας, με κατασκευαστικά και μη μέτρα. Το θέμα της ξηρασίας ολοκληρώνεται περιγράφοντας τον ρόλο της πολιτείας σχετικά με την προετοιμασία, απόκριση και τις επιχορηγήσεις για τις περιπτώσεις πραγματοποίησης ξηρασίας. Ίσως απαιτείται μεγαλύτερη αποθήκευση και ικανότητα διαχείρισης του νερού. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με έργα αποθήκευσης και ανακατανομής του νερού, με πρόβλεψη τράπεζας νερού και συνδυαστικής χρήσης αυτού, καθώς και με προγράμματα διαχείρισης της ζήτησης. Ακόμη παρουσιάζεται ένα δυνητικό σχέδιο διαχείρισης της ξηρασίας..